

PIJESAK I PJENA

Nadi

Osobe:

DJEVOJKA

ARLEKIN

LUTKA

HRAPAVI GLAS "MJESECA"

GOST

ČUVAR

ČUVARICA

GLAS

ZATVORENICI

SVJETLO I SJENA

ZVUKOVI

PRVI DIO

Završila se zabava u jednom slikarskom ateljeu u našem gradu, u potkrovlju pod krupnim zvijezdama. GOSTI odlaze. Nestaju koraci niz stepenice. Kotrljanje. GLASOVI.

ZVUČNA ZAVJESA: Noć k noć kunoć la ćon zan an zika fizi izif sizif a da ne bar dan mondrijam ža šić iha ica tić aso pika sat koji tvoji naši vaši Svijet je krug pada brže tiho upe bježi iza u kavezu nisam jesam izba pitam alfa beta gama delta afrika i omega školjka dosta svega abeceda trokut kubus perspektiva pariz viza ticijan mojmužmojažena mojaženamojmuž belumbelum deusmeus nukleus zvijezdo plov oj kićicoj brže brže tiše tiše poezija lirika njujork london moskoviti učo ačo ičo ečo očo ec elj nek noć još nije je sviće nek toga tvoga krokodila kroko koko rokokoko brzo brže tiho tiše eši iše še š eš ššš

Igra svjetla i tame. Neprestano lagano talasanje od svijetloga u tminu i od tmine u svijetlo. Ostala je tišina, polumrak, prazni okviri, obješena LUTKA na štafelaju s razapetim platnom i dvoje ljudi, koji ne znaju jedno za drugo.

Plavičasti polumrak. Muzika puti i očaja. Neprestana igra zvukova i svjetla. Gola stilizirana Lutka nosi stidljivi natpis Amour. Netko pijan opružio se pod štafelajem – ARLEKIN.

Iz kupaonice dolazi – DJEVOJKA. Gola.

DJEVOJKA: Nikoga nema. *Igra s LUTKOM.* Samo ti i ja. *Izigrava:* Mala moja, mala moja... ljubavi moja... Ti i ja... – O vidi, vidi – *Skida natpis i opet ga vraća.* Tako... Konopac oko vrata... Tako. – I snivaj. *Gadljivo.* – Ti snivaj, a ja ću... snivaj... snivaj... *Razumno.* Odvratno. Oni imaju pravo. Imaju tlo pod nogama. Znaju što hoće. Svi oni... On... pa da i on. A zašto ne – I ja imam... i ja znam... *Opravdava se.* Ostani malo sama.

Samo trenutak. Oprat ću ruke i doći čista. Kao dijete. Kao ti, moja Lutko. Pričat ćemo. A ako te moja priča rastuži, obrisat ću ti suze. Nitko neće znati da si plakala. Počekaš me. Odmah ću doći. *Izlazi.*

LUTKA: Dvoje ljudi sami u noći
pod svjetlošću koju ne vide
Ona – u svijetu suncokreta, leptira i svjetlosti.
On – u korijenju, u ledu kristala i tmine
Isti mjesec pozvao je na put lađu, vuka i jagnje
Anđeo s mačem progoni anđela vatre
koji se skrio u utrobu ribe
Pijetao zoblje zvijezde i zaboravlja zoru
Dvoje ljudi sami u noći

Stanka.

LUTKA: Velika noći čuda, noći utrobe,
noći koja rastvaraš školjke
Ne ostavljaj planini
Ne ostavljaj nemani
ne ostavljaj vodi, vjetru i mraku
Ne ostavljaj samu svoju djecu
jer je kamenje o koje udaraš oštro
jer su igračke koje ostavljaš skrhanе
Sakrij svoje oštrice
ostavi im pijesak i pjenu
Uvedi ih u san krvi i disanja

Stanka.

DJEVOJKA *izvana*: Lutko, lutkice, dolazim. Još malo. Moram biti čista. *Stanka.* Tražim za tebe haljinu. Divnu, novu. Vidjet ćeš. Čekaj malo.

ARLEKIN *rasanjen*: Ipak nisam sam. Tko je to? Igra počinje. *Skriva se.*

DJEVOJKA *vraća se i igra s LUTKOM*: Evo je. Krasna. Izvest ću te na ples. Idemo u Veliki Grad ovo ljeto. – Nećeš?

– Dobro. Idemo u jedno malo mjesto na obali. Vidjela sam ga: Strma litica. Zvonik. Krovovi od kamena. Mali puteljak. Natovarene mazge. Miris koromača. Gledat ćemo brodove u sumrak i u svitanje. – I more. I mreže. Gledat ćemo rakove na pijesku. A noću šum valova i čempresa. I veliko sunce u danu. I više ti nikada nitko neće staviti konopac o vrat. Ja ću ga skinuti. *Odlazi sasvim naprijed, a LUTKA se polako povlači u jedan kut.* ARLEKIN *nečujno dolazi DJEVOJCI iza leđa.* A kad budeš slobodna, obećaj mi da ćeš me voljeti. Ja nisam kriva. Ti si sve vidjela. Ja nisam to. Nećeš me zaboraviti. Ti si pametna. Bit ćeš učiteljica. Ili liječnik. Njegovat ćeš stare umorne ribare. Ne, ti si lijepa, bit ćeš filmska zvijezda. Nećeš ti to. Udat ćeš se za jednog mornara. Imat ćeš svoju kuću i djecu. Doći ću ti u pohode. Donijet ću ti bijelu golubicu. Hoćeš li mi doći u susret? Hoćeš li me ugostiti? Hoćeš li se radovati?

Stanka.

ARLEKIN: Da!

DJEVOJKA – *Trenutak šutnje. Okreće se prema Lutki. Ne vidi je. Izbezumljeno puže po podu, ugleda je i sva nestaje u njoj. Glas joj se pretvorio u urlik: Tko je?*

ARLEKIN *tiho*: Ja sam. Ne boj se. Ja sam svu večer ovdje. Ne boj se. Evo odlazim. *Opet.* Ustani. Ne boj se. Upalit ću svjetlo.

DJEVOJKA: Ne. Hoću da znam, tko si ti?

ARLEKIN: Ja! Ja sam.

DJEVOJKA: Ja ne znam tko si ti.

ARLEKIN: Ja. Pogledaj me. Ja sam.

DJEVOJKA: Ja te ne znam. Govori.

ARLEKIN: Evo govorim. *Citira sebe pijana*: “Pleurant, je voyais de l’or et ne pus boire.” – Rimbaud, *Une saison en Enfer*.

DJEVOJKA: Ha, haaa...

ARLEKIN: He, heee...

DJEVOJKA: Hohohuuu...

ARLEKIN: Hihi... hi.

DJEVOJKA: Znam tko ste. – Pijanac.

ARLEKIN *grubo*: Da, pijanac.

DJEVOJKA: Ja se vas ne bojim.
ARLEKIN: Znam da se vi ne bojite.
DJEVOJKA: Što vi to govorite?
ARLEKIN: Ništa ja ne govorim.
DJEVOJKA: Zašto ste takvi?
ARLEKIN *mirno*: Kakav? Pijanac. To me zabavlja.
DJEVOJKA: Je li to zabavno biti pijan?
ARLEKIN: Dobro vi to znate.
DJEVOJKA: Zašto ste takvi? Ne budite svinja.
ARLEKIN: I pijanac i svinja kad spavaju zlo ne misle.
DJEVOJKA: Jeste li vi spavali noćas?
ARLEKIN: Da.
DJEVOJKA: I ništa niste čuli?
ARLEKIN: Ne.
DJEVOJKA: Bile su divne zvijezde.
ARLEKIN: Vidjeli ste ih?
DJEVOJKA: Da.
ARLEKIN: Tamo u...
DJEVOJKA: Prestanite, molim vas.
ARLEKIN: Ili zvijezde ili kiša. Uvijek nešto mora biti. A jesu li baš bile tako divne?
DJEVOJKA: Upalite svjetlo.
ARLEKIN: Pa vi se ne bojite mraka.
DJEVOJKA: Da, ne bojim se, ali upalite svjetlo.
ARLEKIN: Ako mi obećate da se nećete sasvim prestati bojati.
DJEVOJKA: Zašto?
ARLEKIN: Zašto?
DJEVOJKA: Dobro. Neću se sasvim prestati bojati.

Igra svijetlih tonova.

ARLEKIN: Evo to sam ja. Što kažete?
DJEVOJKA: Da, to ste vi. Kao da vas prvi put vidim. Znae, ja vas zapravo prije nisam ni vidjela. Imali ste nešto ukočeno. Nešto odbijajuće, strano. Časti mi, nikad vas prije nisam vidjela. Nešto...

ARLEKIN: Tako.

DJEVOJKA: Jest. To je zaista smiješno.

ARLEKIN: A sad me vidite?

DJEVOJKA: Da. Gledam vas.

ARLEKIN: A zašto ste vi ovdje? Kako to da ste sami?

DJEVOJKA: A vi?

ARLEKIN: Ja? – ja sam ostao ovdje da budem sam, sam samcat.

DJEVOJKA: A zašto ste onda došli ovamo?

ARLEKIN: Kažem, da budem sam. Da budem sam među ljudima.

DJEVOJKA: A što će vam ljudi kad želite biti sami?

ARLEKIN: Trebaju mi da budem sam. – A kako je vama ime, djevojko?

DJEVOJKA: Meni je najdraže kad mi kažete: Djevojka. Htjela sam večeras biti samo djevojka. Ime mi je... Ne, zovite me: Djevojka. – Vi ste? Ne govorite, ne govorite, znam, čula sam... Da, to je lijepo, ali ja vas neću zvati...

ARLEKIN: Dobro. Nemojte me zvati...

DJEVOJKA: Vi se ljutite. Ja sam dosadna.

ARLEKIN: Ne ljutim se. Zašto?

DJEVOJKA: I svedjedno vam je zašto sam ovdje?

ARLEKIN *šuti*.

DJEVOJKA: Nimalo, nimalo, nimalo niste radoznali?

Stanka.

DJEVOJKA: Nećete mi odgovoriti?

ARLEKIN: Zašto ste ovdje? Zato jer ste ovdje. Zašto? Valjda jer volite Umjetnost. Znam. Opija vas miris boja i terpentina. Svedjedno. Ovdje ste. Nešto ste htjeli vi ili netko drugi ili konačno netko treći. Netko je to htio, jer vas sigurno anđeli nisu donijeli. A tko je to htio? – Sudbina.

DJEVOJKA: Sudbina. Divno. Sudbina je i vas ovamo dovela. Sudbina je htjela da budemo zajedno.

ARLEKIN: Tko da bude zajedno?

DJEVOJKA: Tko? Vi i ja. Nikoga više ovdje nema.

ARLEKIN: A oni koji su bili?

DJEVOJKA: Zašto lažete da ste spavali?

ARLEKIN: Ne lažem. Spavao sam. A zašto vas toliko uznemirava jesam li ili nisam spavao? Stvari jesu kakve jesu. Bio budan i pričinjao se da spavaš ili spavao i pričinjao se budan – to je sasvim svejedno. A pogotovo za vas. Zaspao sam kad ste imali vašu *solo* točku. Plesali ste, pjevali, što li? Bilo je nečeg tužnog i jasnog i djetinjeg i iskrenog i zlog i sitnog i ubogog i smiješnog u toj vašoj igri. I besmislenog. A to je bilo divno. Pijan i usnuo čovjek ponekad izvrsno vidi. Dosta je toga gledanja. Ne želim ništa vidjeti. Nisam ni vidio ni želio vidjeti ništa.

DJEVOJKA: A vi ste ipak sve vidjeli.

ARLEKIN: Dobro. Što se dogodilo?

DJEVOJKA: Meni?

ARLEKIN: Vama? Sigurno ništa tragično. Živi ste. Što vam se dogodilo? Kažite, što je? Što ste toliko uznemireni? Netko je mrtav, uhapšen, zapalio katedralu, nestao preko granice, pripadao ilegalnoj grupi, trgovao zlatom, ubio ljubavnicu, izdao domovinu, objesio se, prešao u inostranu službu, digao vlak u zrak? Što je? Da nije izbio rat? Vidi đavola. Kažite, što se to dogodilo?

DJEVOJKA: Nitko nije mrtav. Mir je na svijetu. Nema rata. Noćas su svi sretni. Svi koji su bili ovdje. Noćas su svi ljudi sretni. Svima se dogodilo sve što su mogli željeti. Ovo je noć čuda.

ARLEKIN: Ništa ne vidim.

DJEVOJKA: Samo se nama nije ništa dogodilo.

ARLEKIN: Kome?

DJEVOJKA: Vama i meni. Ostali smo ovdje. Možda mi nismo ništa ni htjeli.

ARLEKIN: Može nam se dogoditi.

DJEVOJKA: Što?

ARLEKIN: Sve što hoćemo.

DJEVOJKA: A ako opet bude rata? Što ćete vi?

ARLEKIN: Igrat ću se rata.

DJEVOJKA: Kako? Igrati?

ARLEKIN: Imam iskustva. Postao sam neranjiv. Znam, kao i djeca, da puške zapravo ne ubijaju. U svakoj igri ima mrtvih i živih, pobijedenih i pobjednika. Samo treba imati igračke i znati igrati i igrati iznova. Umiru oni koji ne znaju pravila. Ja sam neranjiv. Ako poginem, ostat ću neranjiv. Moje uvjerenje, moja ideja čine me živim. Ostat ću opružen na zemlji. Ruke će mi biti ukočene. I doći će lješinari i kljuvat će me uvjereni da sam mrtav. Oni imaju samo instinkt. Oni ne znaju pravila ljudske igre. Oni ne znaju da je rođen ili da se roditi mora jedan pjesnik koji će me oživjeti sugestijom svog ritma, riječi i slika. Ja ću postati njegovo životno, pjesničko, neobjašnjivo jezgro. Ili jedan glumac. Ili kipar. Ili jednostavno: jedan čovjek – doći će jedan običan vojnik koji će produžiti moj put. I on će biti neranjiv. Treba imati igračke, poznavati pravila igre i igrati iznova. Prije sam znao da mogu poginuti i bilo me je strah. Treba imati iskustva.

DJEVOJKA: Strašno. Vi ste bili u ratu?

ARLEKIN: To je bila Revolucija.

DJEVOJKA: Jeste li ubijali?

ARLEKIN: Nisam. Vršio sam drugi posao.

DJEVOJKA: Koliko ste godina imali?

ARLEKIN: Na kraju rata dvadeset.

DJEVOJKA: Zašto vi niste general?

ARLEKIN: Ne znam. A zašto vi niste časna sestra?

DJEVOJKA: Ja ništa ne razumijem. Ništa, ništa, ništa ne razumijem. Znam da treba živjeti, raditi i umrijeti. To je prirodno. To je lijepo, sve drugo ne shvaćam. Vi razumijete?

ARLEKIN: Pođite na politički kurs.

DJEVOJKA: Vi mene mrzite.

ARLEKIN: Jest. Bez razloga, sudbinski vas mrzim.

DJEVOJKA: Ja sam glupa.

ARLEKIN: Ja sam glup.

DJEVOJKA: Ja sam glupa.

ARLEKIN: Ja sam glup.

DJEVOJKA: Nemojte se rugati. Ja, ja sam glupa.

ARLEKIN: Ja sam konj.

DJEVOJKA: Ja sam cipela.

ARLEKIN: Ja sam stol.

DJEVOJKA: Ja sam pepeljara.

ARLEKIN: Lonac.

DJEVOJKA: Stolica. Pepeljara. Sjedalica. Prozor. Vješalica.
Zvonce.

ARLEKIN: Stop!

DJEVOJKA: O ne. Ne. Kako je divno...

ARLEKIN: Što je divno?

DJEVOJKA: Ja sam zaista glupa.

ARLEKIN: Da?

DJEVOJKA: Da. Ja sam...

ARLEKIN: Nisi.

DJEVOJKA: Da, da, ja sam...

ARLEKIN: Jest, ti si: Djevojka. Samo Djevojka. I ništa više.

DJEVOJKA: Istina. Ja volim priče. Mnogo priča.

ARLEKIN *daje znak rukom.* – *Mala stanka. Počinje pantomima.*

DJEVOJKA: Što je to?

ARLEKIN: Priča. Pogodi.

DJEVOJKA: Za mene?

ARLEKIN: Da. – Pogadaaj.

ARLEKIN *Lutki:* Svijet je velik. Srce je maleno. *To isto govori Djevojci pantomimom.*

DJEVOJKA: Kišobran?

ARLEKIN *Djevojci:* Ne.

ARLEKIN *Lutki:* Srce luta velikim svijetom. Prelazi planine, prelazi mora i umorno usne na nekoj obali. *To isto govori Djevojci pantomimom.*

DJEVOJKA: Zvijezda?

More?

Lađa?

ARLEKIN *Djevojci:* Ne.

ARLEKIN *Lutki:* Došla je velika ptica, uzela ga pod krilo i odletjela u nebo. *To isto govori Djevojci pantomimom.*

DJEVOJKA: Ruža?

ARLEKIN *Djevojci:* Ne.

ARLEKIN *Lutki*: Zli lovac ubija pticu. Srce padajući govori: Divan let. Kako je čudesan svijet. *To isto govori Djevojci pantomimom.*

DJEVOJKA: Vojnik?

ARLEKIN *prekida pantomimu i glasno*: Ne!

DJEVOJKA: Riba?

ARLEKIN: Ne valja.

DJEVOJKA: Pogodit ću. Igraj dalje.

Stanka.

ARLEKIN: Ti si glupa.

DJEVOJKA: Ti si glup.

ARLEKIN: Ti si glupa.

DJEVOJKA: Ti si glup.

ARLEKIN: Ti si cipela.

DJEVOJKA: Ti si konj.

ARLEKIN: Ti si pepeljara.

DJEVOJKA: Ti si lonac.

ARLEKIN: Ti si stolica, žirafa, kišobran, vojnik, gavran, padobran.

DJEVOJKA: Stop. Stoj. Ne valja.

ARLEKIN: Ti si mala, mala, moja mala lutka.

DJEVOJKA: Divno. A gdje je Lutka?

ARLEKIN: Ti si Lutka.

DJEVOJKA: A što si ti?

ARLEKIN: Ne znam.

DJEVOJKA: Ti budi sunce. Ne, budi... *Zvonce na vratima.*
Ja znam jednu igru... *Zvonce.*

ARLEKIN: Tko je sad?

DJEVOJKA: Ništa. Nitko. Evo: Ovo je jedan otok. Tu je šuma, a more je dolje duboko... *Zvonce počinje uporno zvoniti.*

DJEVOJKA: Tko je sad? *Zvonce ne prestaje.* Igra je prekinuta. *DJEVOJKA odlazi otvoriti.*

ARLEKIN: To je Mjesec. Otvorite brzo. Pravi Mjesec.

DJEVOJKA: Uđi, Mjeseče.

ARLEKIN: Uđi, plavi ljubavniče.

DJEVOJKA: Prođi preko jezera.
ARLEKIN: Lađo sna, ptico umornih krila.
DJEVOJKA *smije se*: Uđi...

Stanka.

HRAPAVI GLAS "MJESECA": Zapamtit ćete vi tko sam ja.
Ulazi nekoliko koraka. Na zidu njegova sjena. Ima vremena.
Srest ćemo se. *Odlazi.* Zapamtit ćete tko sam ja. *Sjena se opet
javi na zidu i nestane.*

Stanka.

ARLEKIN: Treba bježati!
DJEVOJKA: Ja se ne bojim.
ARLEKIN: Ne bojim se ni ja, ali treba bježati.
DJEVOJKA: Zašto?
ARLEKIN: Jer treba.
DJEVOJKA: Ali zašto treba?
ARLEKIN: Mjesec je okrutan.
DJEVOJKA: Koji mjesec?
ARLEKIN: Mjesec iznad mosta, ćelav, sa cvijećem i svijećom.
DJEVOJKA: Sad je iznad zvonika. Okrutan je. Bježimo.
ARLEKIN: Ja ostajem u zasjedi. Ti bježi.
DJEVOJKA: Strah me je.
ARLEKIN: Ne boj se. Bit ću kod stare masline.
DJEVOJKA: Strah me je.
ARLEKIN: Bježi u mlin. Naći ćeš kruha i suhih smokava.
DJEVOJKA: Strah me je.
ARLEKIN: Skoro će prvi pijetli. Oni naviještaju svjetlo. Ču-
ješ li kako prolaze stada? Još tinjaju pastirske vatre u daljini.
DJEVOJKA: Bojim se.
ARLEKIN: Zadnji je čas. Treba bježati.
DJEVOJKA: Volim te. Volim te.
ARLEKIN: Do mora je daleko. Čuješ li pjesmu u planini?
Evo dolazi konj, prazan, dobro ga stegni za grivu i leti. Odmah!

U svanuće ugledat ćeš svjetlo. To je stari lađar. On će te prebaciti na otok. Bježi, bježi. Odmah. Nikome ne kazuj kuda ideš.

DJEVOJKA šuti i plače.

ARLEKIN: Što plačeš, Djevojko?

DJEVOJKA šuti i plače.

ARLEKIN: Konj je sve bliže.

DJEVOJKA šuti i plače.

ARLEKIN: Evo stiže. Blizu je. Preda nj ću.

DJEVOJKA *hvata ga*: Ne mogu. Ne mogu. Ne mogu otići. Tamo je mrak. Crno. Očaj. Ja te volim. Volim te. Tebe volim. Ne mogu. Ne ostavljaj me. Ovdje je svjetlo. Čuješ li velike orgulje svemira?

ARLEKIN: To tvoja krv šumi. Obriši suze. Ustani, Djevojko. *Stanka.* – Konj! – Skači!! – *Stanka.* – Jao!!!

Nestaje kas konja.

Vjetar.

DJEVOJKA *podizhe se*: Griva od oblaka. Kopita od vatre. Prelazi preko rijeke. Bijeli konj noći.

ARLEKIN: Svršeno je.

DJEVOJKA: Ljubav je došla.

ARLEKIN: Ostalo je blato. Tmina. Pauci.

DJEVOJKA: Sunce! Ti si sunce.

ARLEKIN: Ostali su kosturi.

DJEVOJKA: Ljubav je došla.

ARLEKIN: Ostala je splav prepuštena strujama, munjama i vjetru.

DJEVOJKA: Čuješ li ptice?

ARLEKIN: Gavrani.

DJEVOJKA: Ne. Ptice ljubavi. Čuješ li kako šume krila?

Stanka.

ARLEKIN: Idemo.

DJEVOJKA: Kamo?

ARLEKIN: Bilo kuda. Viči. Neizdrživo je!

DJEVOJKA: Čuješ li kako kuca moje srce?
Stavi ruku na moje čelo.
Dodi, ljubavi.

ARLEKIN: Kako je bio vitak. Kao duga na suncu. San koji je nestao.

DJEVOJKA: Ti ne čuješ ptice.

ARLEKIN *grubo*: Prestani!

DJEVOJKA: Jao,
noći koja sakrivaš nož.
Noći,
moja ranjena ljubavi.

ARLEKIN *šuti*.

DJEVOJKA: Prazna crkvo jecaja.
Dijete izgubljeno u pijesku.

ARLEKIN *šuti*.

DJEVOJKA: Izmlati me svojim granama.
Razbij me valovima o oštre hridine.
Stegni me svojim žilama i korijenjem.
Ne ostavljaj me gluhoj noći.

Duga stanka.

ARLEKIN: Sami smo.

DJEVOJKA: Dvoje smo. Nismo sami.

ARLEKIN: Možda nas je i više.

DJEVOJKA: Dvoje smo. I nikad nitko nije bio. Ni ove noći.

ARLEKIN: Što je to *ova* noć?

DJEVOJKA: Zrcalo u kojem sam se ogledala.
Daleko jezero koje sam ugledala.
Ponor iz kojeg sam pobjegla.

ARLEKIN: Zrcalo, jezero, ponor? – Nešto mnogo običnije od ogledala, jezera i ponora. To je – to.

DJEVOJKA: A što je to – to?

ARLEKIN: To da je čovjek uvijek na nekom jadnom groblju. Dvije-tri suze i novi mrtvac. I novi, i novi, i još jedan novi. I poslije svih mrtvaca, kako opet gledati sunce? Kako ubrati cvijet? Poslije jedne istine, druga, treća, peta i uvijek jedna no-

va istina, još jedna i još jedna. I poslije svih odricanja još jedno i uvijek još jedno. To je mudrost djece. Ja znam svoju ulogu, ali je ne želim igrati. Zaboravio sam pravila.

DJEVOJKA: I to je sve? To je sve što kažeš jednom srcu koje kuca i koje živi?

ARLEKIN: Kuca i živi.

DJEVOJKA: Kuca i živi od ove noći za tebe.

ARLEKIN: Ne razumijem se u srca koja kucaju i žive *ove* noći.

DJEVOJKA: I sve noći i sve dane.

ARLEKIN: Ne znam te horizontalne mudrosti. Ne shvaćam. Neki kvar u mehanizmu. Ne ide. Pokvarilo se. Iskopčalo se. Reci jasno: što hoćeš?

DJEVOJKA: Život.

ARLEKIN: Koji?

DJEVOJKA: Djetinjstvo.

ARLEKIN: Ostavimo djetinjstva. Ne razumijem se u to.

DJEVOJKA: Postanimo jedno.

ARLEKIN: A onda prestaje igra.

DJEVOJKA: Neka prestane.

ARLEKIN: Bit će strašno dosadno.

DJEVOJKA: Ovako je očajno.

ARLEKIN: Zašto *očajno*? – Treba imati ulogu i poznavati igru. Ako je uloga *očajno* – neka bude do kraja. I onda *očajno* nije očajno. Shvaćaš?

DJEVOJKA: Pristajem ako smijem malo mijenjati, malo sići sa ceste i odmarati se. Recimo, dođem na vrh brijega i gledam.

ARLEKIN: Što?

DJEVOJKA: Nebo. Izgubljeno nebo.

ARLEKIN: Dobro – zemlju, oblake, sve – kamenje, ptice, sve što želiš.

DJEVOJKA: A ako sretnem neku životinju?

ARLEKIN: Koju?

DJEVOJKA: Nepoznatu. Smijem li zastati i malo s njom razgovarati?

ARLEKIN: Naravno. Svakako.

DJEVOJKA: A ako nas opkole? Ako mene zarobe?

ARLEKIN: Tko?

DJEVOJKA: Netko na putu.

ARLEKIN: Borit ću se. Pobunit ću sav kraj. Oslobodit ćemo te.

DJEVOJKA: A ako zaboravimo put?

ARLEKIN: Tražit ćemo ga. Probijat ćemo se. Jest ćemo koirjenje, lišće, prijesno meso i crve.

DJEVOJKA: A ako nas spopanu uši i bolesti?

ARLEKIN: Izdržat ćemo. Čekat ćemo sunce. Za uši je lako. Ubijat ćemo ih odmarajući se. Svaki put kad stanemo. Bolest ne dolazi u naporu. Naviknut ćemo se.

DJEVOJKA: A ako zaboravimo i put i sunce i zemlju i vatru i vodu? Ako zaboravimo govoriti?

ARLEKIN: Naučit ćemo opet. To je lako.

DJEVOJKA: A ako ti pogineš?

ARLEKIN: Onda prestaje naša igra.

DJEVOJKA: I što će se dogoditi?

ARLEKIN: Ti ćeš ostati uza me. Doći će ledeno doba. Strašne vijavice. Prekrit će nas. Naši će kosturi ostati dobro konzervirani. I jednom, jednom, jednom će nas neki budući naučni laboratorij sasvim rekonstruirati, a možda i oživjeti.

DJEVOJKA: A ako ne bude ljudi?

ARLEKIN: Ne boj se. Onda će opet ribe početi govoriti.

DJEVOJKA: To ne volim.

ARLEKIN: Što?

DJEVOJKA: To da će nas netko oživjeti.

ARLEKIN: To se ne može *voljeti*. Živiš. To je sve. A kasnije voliš, mrziš i sve ostalo.

DJEVOJKA: Kao snimljeni glas? Kao slika u pokretu?

ARLEKIN: Ne znam. Kažem *možda*.

DJEVOJKA: Ja se bojim.

ARLEKIN: Čega?

DJEVOJKA: Bojim se da nas netko može oživjeti bez očiju ili bez glasa ili bez hodanja. Kao strojeve, u svoju svrhu.

ARLEKIN: I ti postaneš stroj za mjerenje tuđe ljubavi. I počneš pisati ljubavnu liriku.

DJEVOJKA: Ne bismo mogli htjeti i ne htjeti.

ARLEKIN: Svaki stroj može htjeti i ne htjeti.
DJEVOJKA: I misliti?
ARLEKIN: Oni najsavršeniji i misle.
DJEVOJKA: I voljeti?
ARLEKIN: Da, i mrziti i uništavati.
DJEVOJKA: A zašto strojevi uništavaju kad čovjek ne želi?
ARLEKIN: Jer imaju svoju narav. Nisu savršeni.
DJEVOJKA: A kad budu savršeni?
ARLEKIN: Postat će domaće životinje.
DJEVOJKA: Divno.
ARLEKIN: Što je divno?
DJEVOJKA: To.
ARLEKIN: Što to?
DJEVOJKA: Da se opet igramo. Pristajem.
ARLEKIN: Što?
DJEVOJKA: Pristajem da se igramo. Dajte mi ulogu. Tko sam ja?
ARLEKIN: Lutka.
DJEVOJKA: Kako lutka?
ARLEKIN: Lutka – kao ona tamo.
DJEVOJKA: Neću: lutka, pepeljara, sjedalica, prozor, vješalica, zvonce. Hoću biti živo biće: gazela, srna, ptica ili barem riba ili – pismo.
ARLEKIN: Riba? Bit će ti hladno u vodi.
DJEVOJKA: Ne baš prava riba. Recimo: riba koja govori kao u narodnoj priči.
ARLEKIN: A ipak je bolje da ostanemo: ti i ja. Budimo to što jesmo. Noć prolazi. Skoro će zora. Počet će se vraćati. Počet će čišćenje, spremanje.
DJEVOJKA: Neće nitko doći. Znaš da on jutros putuje.
ARLEKIN: Da.

Stanka.

DJEVOJKA: Ali ti nećeš da budeš ono što jesi.
ARLEKIN: Kako?
DJEVOJKA: Nećeš da budeš stvarni čovjek.

ARLEKIN: Dobro. Pit ćemo. Poći ćemo u krevet. Ujutro se dobro oprati. Prihvatiti se svog posla. I nastaviti živjeti kao stvarni ljudi.

DJEVOJKA: Ali to nije *stvarni* čovjek.

ARLEKIN: Zašto sad nije?

DJEVOJKA: Zato jer te volim.

ARLEKIN: Mehanizam je isti. Pravila su ista. Obred je isti. I rezultat je isti. Misa u crnini i misa u sjaju uvijek je samo misa.

DJEVOJKA: Pristajem na sve.

ARLEKIN: Što vam se opet dešava?

DJEVOJKA: Vi sve znate. To nisam bila ja. Ja pripadam samo vama. Samo tebi.

ARLEKIN: A što to pripada meni?

DJEVOJKA: Moja ljubav i moje tijelo. I moja djeca ako se rode. I moja želja za njima ako ih ne bude. I moja strast ako je probudiš. I moja strast ako ostane zapretana. I moj očaj ako ga ne rastjeraš. I moja radost ako je stvoriš. I moje rođenje i moja smrt. I sve moje stvarnosti u snu i svi moji sni u stvarnosti. I ova stvarna stvarnost.

ARLEKIN: Bogat miraz.

Stanka.

DJEVOJKA: Ti si...

ARLEKIN: Ti si...

Stanka.

DJEVOJKA: Oboje smo ljudi.

ARLEKIN: Stvarni ljudi?

DJEVOJKA: Sami u noći.

ARLEKIN: Dvoje smo. Nismo sami.

Stanka.

DJEVOJKA odlazi Lutki. Skriva se i plače.

ARLEKIN: Draga! *Zvonce na vratima.* Draga! *Zvonce na vratima.*

ARLEKIN otvara vrata i vraća se. Počinje neobična igra svjetlosti. Osjeća se potres.

DJEVOJKA prestrašena: Što se dogodilo? Tko je zvonio?

ARLEKIN tiho: Gost. Skida obuću. Ostani mirna.

DJEVOJKA: On je opasan.

ARLEKIN: Dosad je uvijek bio miran.

DJEVOJKA: Jednom sam ga vidjela kako se igra sa psima. Svu je djecu oduševio.

ARLEKIN: Šuti. Ostani mirna kad dođe.

DJEVOJKA: On leti.

ARLEKIN: I roni.

DJEVOJKA: On svira gitaru. On svijetli. On treperi.

ARLEKIN: On sve može. Šuti i budi mirna.

DJEVOJKA: A ako me opeče?

ARLEKIN: Ostani mirna. Ne diraj ga.

DJEVOJKA: A ako me počne doticati?

ARLEKIN: Ne opiri se. Ulazi u okvir. Ostani mirna... Evo ga... Dolazi. Svjetlo se smiruje.

GOST, koji može doći u svako doba pozvan i nepozvan, vidljiv i nevidljiv. On je sveden na kuglu (glava), kocku (trup), valjak (ruke), kubus (noge). Ima čula: vid (iskre mu oči), sluh (svijetle mu uši, jedno crveno, drugo zeleno), okus (kukurice kao pijetao i lupka se po trbuhu), njuh (laje kao pas), opip (zvoni – ali svoja čula može manifestirati i na druge načine). Ostala, čovjeku nepoznata čula skriva. Ima sve dinamične i raznosmjerne sposobnosti, horizontale i vertikalne: hoda, leti, roni, ima neograničenu brzinu i slično. Za svaku od tih sposobnosti može laganim postupkom izmijeniti oblik.

Neke druge sposobnosti i slabosti: može se rastaviti na sastavne faktore. Odšarači glavu – ostaje šiljak sa kotačem koji se vrti. Pokazuje lubanju – u njoj blistaju crvene i modre zvjezdice. Odšarači ruku – ostaje projektil. Izvadi grudni koš – ostaju kazaljke i kristalni paralelopiped srca. Hoda (škripi), misli (ulijeva tekućinu u glavu, ali ako je neoprezan i zaboravi zašarafiti spolovilo – tekućina curi. U tom slučaju mora otvoriti vratašca na donjem dijelu trupa, mora izvaditi spolovilo,

mora ga zašarafiti, mora ga vratiti na staro mjesto i mora zatvoriti vratašca. Tada tekućina mišljenja ne protiče i postaje aktivna). Može iznenaditi neočekivanim. Govori – svjetlosnim znakovima ili ritmičkim otkucavanjem.

On je došao u kratak posjet. Sve zna i sve može. Ne treba mu ničija pomoć. Publici pokazuje navedene ili neke druge ili samo neke od svojih mogućnosti. Ili nijednu.

Njegove su osnovne kretnje polagane, ali ponekad mogu biti i vrlo, neobično, vrlo neobično brze. Njegova prisutnost ne mora biti vidljiva, ali mora biti čujna, može ostati samo zvuk ili ritam.

Gost ide polako i odmjereno. Dolazi DJEVOJCI i pruža joj ruku. Djevojka je zbunjena. ARLEKIN joj daje znak da odšarafu ruku. Ona je odšarafu. Dolazi Arlekinu. Pruža mu ruku. On je odšarafu. Gost je stao. Djevojka i Arlekin gledaju u iščekivanju.

ARLEKIN *tiho*: Govori.

DJEVOJKA: Što je ovo? Drhtim.

ARLEKIN: To je – A.

DJEVOJKA: Bijelo. Snježne pahuljice.

ARLEKIN: To je – E.

DJEVOJKA: Crveno polje makova.

ARLEKIN: To je – I.

DJEVOJKA: Zeleno. Zeleno. Zeleno.

ARLEKIN: U.

DJEVOJKA: Kocka vedrine. Plavetnilo.

ARLEKIN: O.

Boje i metalno kucanje postaju sve brži.

ARLEKIN: To su konsonanti. Neka poruka: O-A-Z-I-S M-E-G-A-L-E T-A-K T-I-K T-A-K. Ne razumijem.

Stanka.

GOST prilazi DJEVOJCI. Ona mu prišarafu ruku. Odlazi ARLEKINU. On mu prišarafu ruku. Gost je nestao.

DJEVOJKA: Kako je to magično, zvučno, slikovito, nepoznato. *Vraća se na svoj okvir.*

Stanka. Tišina.

ARLEKIN: Ne ostavljaj me.

DJEVOJKA: Ja više ne mogu. Igra je svršena.

ARLEKIN: Ne znamo tko je pred vratima...

DJEVOJKA: Naša igra.

ARLEKIN: Mi nismo *igrali* ove noći.

DJEVOJKA: Jesmo – krive uloge.

ARLEKIN: Nijedna uloga nije kriva.

DJEVOJKA: Za dobra glumca.

ARLEKIN: Mi smo ljudi. Svaka je gluma istina, a svaka istina gluma.

DJEVOJKA: Zavisi pred kime.

ARLEKIN: Pred životom.

DJEVOJKA: Život je strah... očaj.

ARLEKIN: Život je samo život i samo jedan.

DJEVOJKA: Ja ne želim živjeti.

ARLEKIN: To je život.

DJEVOJKA: Što?

ARLEKIN: Živjeti i ne željeti živjeti, moći i ne moći.

DJEVOJKA: A što je istinito?

ARLEKIN: Treba igrati do kraja.

DJEVOJKA: Zašto *igrati*?

ARLEKIN: Svejedno – živjeti.

DJEVOJKA: A ako postane besmisleno?

ARLEKIN: Već će se netko pobrinuti da nađe misao.

DJEVOJKA: Tko?

ARLEKIN: Netko. Onaj pred vratima.

Stanka.

DJEVOJKA: Dobro. Pristajem na sve.

ARLEKIN: Bez uslova?

DJEVOJKA: Kao i ti.

ARLEKIN: Ugasimo svjetlo.
DJEVOJKA: Imam ti nešto reći.

Zamračenje. ARLEKIN i DJEVOJKA nestaju u pozadini. Njihove nemirne razigrane sjene smiruju se u velikom okviru. Muzika kao na početku.

LUTKA: Dvoje ljudi sami u noći
pod svjetlošću koju ne vide
Ona – u svijetu suncokreta, leptira i svjetlosti
On – u korijenju, u ledu kristala i tmine
Isti mjesec pozvao je na put lađu, vuka i jagnje
Anđeo s mačem progoni anđela vatre
koji se skrio u utrobu ribe
Pijetao zoblje zvijezde i zaboravlja zoru
Dvoje ljudi sami u noći.

Tišina. Svitanje. DJEVOJKA vezuje maramu oko glave. Pružili su ruku jedno drugome. Gledaju se. Ljube se.

LUTKA: Velika noći čuda, noći utrobe
noći koja rastvaraš školjke
Ne ostavljaj planini
ne ostavljaj nemani
ne ostavljaj vodi, vjetru i mraku
Ne ostavljaj samu svoju djecu
jer je kamenje o koje udaraš oštro
jer su igračke koje ostavljaš skrhane
Sakrij svoje oštrice
ostavi im pijesak i pjenu
Uvedi ih u san krvi i disanja

Tišina. Sjena nestaje s ruba okvira. ARLEKIN podiže ruku na pozdrav.

ARLEKIN: Ostavi mi sjenu.

Sjena Djevojke treperi u okviru.

DJEVOJKA odlazi.

ARLEKIN odlazi za njom.

Stanka.

DJEVOJKA i ARLEKIN naišli su na leš Nepoznate.

DJEVOJKA, strašan urlik.

Zastor.